

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie tłumienia zakłóceń radioelektrycznych wywoływanych przez silniki z zapłonem iskrowym stosowane w kołowych ciągnikach rolniczych lub leśnych (wersja skodyfikowana)

COM(2007) 462 wersja ostateczna — 2007/0166 COD

(2008/C 44/09)

Dnia 5 września 2007 r. Rada Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 439. sesji plenarnej w dniach 24 i 25 października 2007 r. (posiedzenie z dnia 24 października) Komitet stosunkiem głosów 153 do 1 — 8 osób wstrzymało się od głosu — postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, 24 października 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dla Rady i Parlamentu Europejskiego „Raport w sprawie postępu w dziedzinie biopaliw — Raport w sprawie postępu w zakresie użycia biopaliw i innych paliw odnawialnych w państwach członkowskich Unii Europejskiej”

COM(2006) 845 wersja ostateczna

(2008/C 44/10)

Dnia 10 stycznia 2007 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 5 września 2007 r. Sprawozdawcą był Edgardo Maria IOZIA.

Na 439. sesji plenarnej w dniach 24-25 października 2007 r. (posiedzenie z 24 października 2007 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 142 do 13 — 8 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet z dużą uwagą podchodzi do tematów związanych z efektywnością energetyczną, zmianami klimatycznymi i ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych oraz w ogólnym zarysie podziela konkluzje wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej w dniach 8 i 9 marca, w których potwierdzono trzy filary europejskiej polityki energetycznej:

— zapewnienie bezpieczeństwa dostaw,

— zapewnienie konkurencyjności gospodarek europejskich i dostępności energii po przystępnej cenie,

— promowanie równowagi ekologicznej i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

1.2 W raporcie w sprawie postępów w dziedzinie biopaliw Komisja stwierdza, że bez wyznaczenia obowiązkowych celów nie będzie można osiągnąć zadowalającego poziomu udziału biopaliw. W dokumencie zaznaczono, że cel polegający na

osiągnięciu przez biopaliwa udziału w rynku w wysokości 5,75 % do 2010 r. nie jest wykonalny, a zatem chcąc spełnić wymogi Rady, trzeba wyznaczyć osiągalny zdaniem Komisji cel wynoszący 10 % do 2020 r., korzystając z możliwości przewidzianej w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2003/30/WE, tzw. „klauzuli przeglądu”. Zastanawiające jest to, że Komisja przedstawia korzyści osiągalne w sytuacji 14-procentowego udziału biopaliw w rynku, podczas gdy wyznaczony cel to 10 %, i podaje nierealne rezultaty, „upiększając” w komunikacie sytuację.

1.3 Istnieje wiele przeciwwskazań dla biopaliw pierwszej generacji i nie odpowiadają one w pełni celom europejskim. Biopaliwa charakteryzują się bowiem wysokimi kosztami produkcji, tworzą wysokie koszty dla środowiska, powodują, że zboża są przeznaczane na inne cele niż zaspokojenie potrzeb żywieniowych ludzi i zwierząt oraz, jak stwierdza FAO, są współodpowiedzialne za wzrost cen zbóż na światowych rynkach.

1.4 Stosowanie biopaliw pierwszej generacji stwarza zatem problemy etyczne, takie jak konkurencja między żywnością a paliwem, co Komisja zdaje się minimalizować. Komitet podkreśla potrzebę ściślejszej współpracy między instytucjami i międzynarodowymi agencjami działającymi w dziedzinie rolnictwa i żywienia, jak FAO i WFP (Światowy Program Żywnościowy).

1.5 Tak w dokumencie Komisji, jak i w załączonej ocenie oddziaływania nie są poruszane różnego typu kwestie problematyczne, które w rzeczywistości są dość istotne.

W odniesieniu do biodiesla pojawiają się w szczególności następujące problemy:

- ograniczona wydajność,
- wysokie koszty (0,4-0,7 euro/l),
- problemy ze stabilnością (obecność grup tlenowych), co stwarza trudności w magazynowaniu.

Natomiast w odniesieniu do bioetanolu pojawiają się następujące problemy:

- ograniczona wydajność (ale nie w tak dużym stopniu jak w przypadku biodiesla),
- wysokie zużycie wody i nawozów,
- nie może być przesyłany obecnymi rurociągami przeznaczonymi na paliwa naftowe (problemy z korozją).

1.6 Komitet podkreśla, że oprócz skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych, należy również uważnie ocenić problemy techniczne związane z rozwojem biopaliw. W szczególności uwagi wymaga kwestia wydajności surowców do produkcji biopaliw: z 1 tony buraka można otrzymać około 400 litrów bioetanolu (około 1 500 Mcal). Wydaje się, że stosunek ten jest mało korzystny, a wydajność niska, jeżeli uwzględnimy energię potrzebną do przekształcenia biomasy w biopaliwa. Dużo bardziej praktyczne byłoby wykorzystanie biomasy bezpośrednio do produkcji energii elektrycznej, do ogrzewania, czy też do transportu morskiego lub publicznego transportu miejskiego.

1.7 Komitet wskazuje, że z punktu widzenia ściśle związanego z ochroną środowiska należy uwzględnić zagrożenia wynikające z wylesiania oraz z magazynowania surowców. Należy w uważny i przejrzysty sposób przeanalizować związane z tymi kwestiami problemy biologiczne i biochemiczne.

1.8 Komitet wskazuje również na problem „etyki naukowej”. Planeta Ziemia to otwarty system nieuchronnie zmierzający do stanu równowagi, który będzie oznaczał jego koniec. Zadaniem nauki jest spowolnienie tej tendencji schyłkowej, a polityka powinna ułatwić związane z tym badania i działalność.

1.9 Komitet zaleca przeprowadzenie analizy sprawdzającej, czy w chemicznym procesie spalania, przy wykorzystaniu innych cząsteczek niż węglowodory, mogą powstawać i rozwijać się wolne rodniki wywołujące stres oksydacyjny uznawany za stan patologiczny sprzyjający rozwojowi poważniejszych chorób. Zalecenie to jest uzasadnione brakiem danych w tym zakresie.

1.10 Komitet uważa, że niezbędne jest zwrócenie szczególnej uwagi na dbałość o glebę i jej ochronę. Glebę należy chronić, ponieważ ona chroni nas. Stopniowe zanikanie i pogarszanie się stanu warstw wodonośnych jest wywołane szaleńczą polityką eksploatacji i zubożania gruntów. Należałoby zapewnić płodozmian sprzyjający rewitalizacji gleby.

1.11 Komitet zaleca Komisji i wszystkim instytucjom europejskim szczególne uwzględnienie problemu zużycia wody do produkcji biopaliw. Spośród różnych negatywnych skutków zmian klimatycznych problem ograniczenia zasobów wodnych może nabrać dramatycznych rozmiarów, szczególnie w niektórych regionach. W badaniach niedawno przeprowadzonych przez Międzynarodowy Instytut Gospodarki Wodnej (International Water Management Institute — IWMI) obliczono, że do produkcji jednego litra biopaliwa potrzeba co najmniej od 1 000 do 4 000 litrów wody w zależności od rodzaju wyrobu i obszaru produkcji.

1.12 Nie zapominając o tych obawach, które mogłyby osłabnąć, gdyby podjęto środki na rzecz monitorowania i certyfikacji metod produkcji biopaliw, ewentualnie dzięki systemowi identyfikowalności wyrobów, Komitet uważa, że należy wspierać dalej badania i prace nad biopaliwami drugiej, a także trzeciej generacji, takimi jak biobutanol. Biobutanol charakteryzuje się niskim ciśnieniem pary i tolerancją na zanieczyszczenie wodą w mieszkankach benzyny, co ułatwia jego stosowanie w obecnych kanałach zaopatrzenia w benzynę i jej dystrybucji. Biobutanol może być mieszany z benzyną w większym stężeniu niż obecne biopaliwa bez konieczności wprowadzania modyfikacji do pojazdów. Poza tym pozwala na wyższe oszczędności paliwa niż w mieszkankach benzyna-etanol, zapewniając większą efektywność energetyczną i mniejsze zużycie na litr. Paliwa nowej generacji charakteryzują się wysoką wydajnością energetyczną i niskimi kosztami dla środowiska dzięki wykorzystaniu odpadów i zastosowaniu biochemii w celu ułatwienia naturalnych procesów rozkładu celulozy, które są skomplikowane i kosztowne.

1.13 Komitet ma również na uwadze możliwości, jakie rozwój biopaliw mógłby otworzyć przed gospodarką europejską, przyczyniając się do realizacji celów lizbońskich. Siódmy program ramowy wyraźnie przewiduje taką dziedzinę działań, ale potrzebna jest większa synergia w relacjach między różnymi zainteresowanymi podmiotami: producentami rolnymi, przemysłem przetwórczym, także stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną środowiska i terenów lokalnych, organizacjami pracowników, które są w coraz większym stopniu zainteresowane łączeniem tematyki rozwoju zrównoważonego z coraz bardziej zaawansowanymi modelami odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw.

1.14 Należy zachęcać do wykorzystania szansy, jaką branża rolnicza postrzega w rozwoju biopaliw pod warunkiem, że również rolnicy podejmą się działań na rzecz ochrony pierwotnych dóbr środowiska i poszanowania wspólnych zasobów, takich jak woda czy żywność dla ludzi i zwierząt. Stowarzyszenia rolnicze są odpowiedzialne za rozpowszechnianie wśród rolników zasad, które zostaną ustalone przez wspólnotę międzynarodową w celu uregulowania produkcji i sprzedaży biopaliw. Rozpowszechnienie praktyk certyfikacji, identyfikowalności i kontroli zgodności to zagadnienia, które wymagają znaczącej współpracy ze strony poszczególnych organizacji rolniczych tak na szczeblu europejskim, jak i krajowym oraz lokalnym. W odniesieniu do tego i innych tematów związanych z efektywnością energetyczną, zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych, zmianami klimatycznymi, Komitet jest gotowy nawiązać współpracę z krajowymi radami społeczno-gospodarczymi, które już wielokrotnie wykazały znaczne nimi zainteresowanie, aktywnie uczestnicząc w pracach nad niektórymi opiniami EKES-u.

1.15 W kwestii opodatkowania, w szczególności jeżeli weźmiemy pod uwagę akcyzy na biopaliwa, ulgi dla rolników, ulgi dla przemysłu motoryzacyjnego służące wspieraniu potrzebnych wydatków na badania, ulgi dla konsumentów służące przeprowadzaniu koniecznych zmian w samochodach nieprzystosowanych do biopaliw oraz ulgi dla samych producentów biopaliw, to stwierdzimy, że wachlarz kandydatów do uzyskania wsparcia z środków publicznych jest nieograniczony. W Niemczech, gdzie ostatnio znacznie ograniczono ulgi podatkowe, odnotowano natychmiastowy spadek zużycia i tak samo natychmiastowe protesty ze strony przemysłu. Do inwestycji potrzeba poczucia pewności i stabilności, ale rynki biopaliw jeszcze w praktyce nie istnieją. W każdym razie uznaje się, że ewentualne wsparcie nie powinno spowodować zakłócenia konkurencji.

1.16 We wniosku sektor transportowy nie został objęty systemem handlu emisjami. Komitet zaleca Komisji rozważenie możliwości objęcia tej branży systemem certyfikatów emisji, które mogą stanowić dodatkowy bodziec do poprawy skuteczności w poszukiwaniu nowych rozwiązań zmniejszających szkodliwe emisje. W specjalnej opinii rozpoznawczej, o którą wniosek złożył wiceprzewodniczący Komisji Jacques Barrot, Komitet przygotowuje hipotezę działania w tym zakresie.

1.17 Komitet zgadza się z rezolucją Parlamentu Europejskiego w sprawie strategii na rzecz biomasy i biopaliw, w której

zwraca się do Komisji z prośbą o wprowadzenie obowiązkowego i kompleksowego systemu certyfikacji umożliwiającego zrównoważoną produkcję biopaliw na wszystkich etapach oraz do wspierania rozwoju i wykorzystania systemu globalnego monitoringu środowiska i bezpieczeństwa (GMES) w celu monitorowania wykorzystania gruntów do produkcji bioetanolu, aby zapobiec niszczeniu lasów tropikalnych i innym negatywnym skutkom dla środowiska.

1.18 Ze względu na problemy wskazane w tej opinii Komitet wzywa Komisję do ciągłego przeglądu celu 10 %, a także by była gotowa do przedstawienia propozycji zmiany tego celu, jeżeli nie będzie można rozwiązać tych problemów w zadowalający sposób zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

2. Komunikat Komisji

2.1 Komisja we wstępie do „Raportu w sprawie postępu w dziedzinie biopaliw” podkreśla, że w okresie 2005-2020 tylko w branży transportowej przewiduje się wzrost emisji gazów cieplarnianych (w tym wypadku wyłącznie CO₂) o 77 milionów ton rocznie, co stanowi ponad 60 % globalnego wzrostu emisji, który przewidziany jest w wysokości rzędu 126 milionów ton rocznie.

2.2 Kolejnym podkreślonym czynnikiem krytycznym jest prawie całkowita zależność branży transportowej od importu ropy naftowej, która stanowi najbardziej zagrożony surowiec energetyczny pod względem bezpieczeństwa dostaw. Przy znaczącym wzroście zastosowania biopaliw zależność ta powinna się zmniejszyć.

2.3 Korzyści z rozwoju biopaliw polegające na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych nie pojawiają się jednak, jeżeli do celów produkcji biopaliw zostaną zastąpione istniejące już uprawy lub przeznaczone tereny charakteryzujące się szczególnym bogactwem pod względem różnorodności biologicznej, jak lasy deszczowe.

2.4 W 2001 r. udział biopaliw w rynku wynosił 0,3 % i tylko pięć państw członkowskich miało doświadczenie w stosowaniu takiego typu paliwa. Dyrektywa 2003/30/WE nie nałożyła wiążących zobowiązań, ale wskazała cel na rok 2010 (wynoszący 5,75 % rynku benzyny i oleju napędowego) oraz cel pośredni na 2005 r. (równy 2 %).

2.5 Ta sama dyrektywa dzięki specjalnej klauzuli dotyczącej przeglądu zawartej w art. 4 ust. 2 umożliwia Komisji w przypadku znaczących i nieuzasadnionych odchyień od celu 2 % przedstawienie wniosku w sprawie obowiązkowych celów krajowych.

2.6 Wspólna Polityka Rolna odgrywa zasadniczą rolę w tej dziedzinie, w szczególności po reformie z 2003 r., która oddzielając płatności przeznaczone dla rolników od uzyskanych plonów, pozwoliła na wykorzystanie terenów odłogowanych pod inne uprawy niespożywcze, w wielu wypadkach właśnie do produkcji biopaliw.

2.7 W 2007 r. zostanie wprowadzona dopłata z tytułu upraw roślin energetycznych, która będzie połączona z polityką zachęcającą do produkcji energii z drewna oraz ze wsparciem udzielanym w ramach polityki rozwoju terenów wiejskich na rzecz odnawialnych źródeł energii ⁽¹⁾.

2.8 Zużycie biopaliw bardzo wzrosło, ale tylko dwa państwa osiągnęły wyznaczone cele: spowodowało to w 2005 r. łączny wynik w wysokości 1 %, przy 1,6-procentowym udziale biodiesla i 0,4-procentowym udziale bioetanolu. W oparciu o te przesłanki Komisja wnioskuję, że w 2010 r. nie zostanie osiągnięty cel 5,75 %.

2.9 Doświadczenie wykazało, że konkretne wyniki osiągnięto tak dzięki polityce zachęt podatkowych bez ograniczeń ilościowych, jak również dzięki zobowiązaniom dostawców do sprzedaży odpowiedniego odsetka biopaliw w stosunku do całości paliw. Komisja uznaje, że zobowiązania te stanowią najbardziej skuteczną metodę.

2.10 W komunikacie Komisja stwierdza, że „istnieje pilna potrzeba przekazania przez Unię wyraźnego sygnału o jej zdecydowanym nastawieniu do ograniczenia zależności od ropy naftowej w transporcie”. Uważa, że jedyne realistyczne rozwiązanie to zastosowanie biopaliw stanowiących „polisę ubezpieczeniową” na wypadek wysokich cen ropy naftowej.

2.11 By sygnał ten stał się wiarygodny dla producentów ropy naftowej, którzy na rynku UE sprzedają 200 milionów ton tylko w sektorze transportu, musi on przybrać formę prawnie wiążących celów.

2.12 Wspólne wspieranie badań i rozwoju technologii w 27 państwach członkowskich to strategia o największych szansach powodzenia. Osiągalny cel to wyznaczenie dla biopaliw udziału w rynku w wysokości 10 % do 2020 r.

2.13 Pewne ramy prawne, ograniczone obciążenia administracyjne, określenie celów pośrednich, jak na przykład rok 2015, to warunki niezbędne, by umożliwić przedsiębiorstwom motoryzacyjnym dostosowanie ich projektów.

2.14 W analizie oddziaływania ekonomicznego i środowiskowego zakłada się różne scenariusze, związane z jednej strony z kształtowaniem się cen ropy naftowej, importem i konkurencyjnością cen rolnych, a z drugiej strony z rozwojem nowych technologii pozwalających na pobudzenie rozwoju biopaliw „drugiej generacji”, które pomogłyby obniżyć koszt dla środowiska.

2.15 Przy hipotezie wzrostu zastosowania biopaliw do 14 % dodatkowe koszty wyniosłyby od 11,5 do 17,2 miliardów euro w 2020 r. (przy cenie ropy naftowej wynoszącej około 48 USD za baryłkę) oraz od 5,2 do 11,4 miliardów euro (przy cenie 70 USD za baryłkę). Próg rentowności dla biodiesla i bioetanolu można osiągnąć przy cenach za baryłkę ropy naftowej w przedziale odpowiednio między 69-76 oraz 63-85 euro [92,76-

⁽¹⁾ Obecnie wydaje się, że zostaną potwierdzone te same kwoty z zeszłego roku, bez żadnej podwyżki, a ostatnio Komisja wyraziła wątpliwości odnośnie do zasadności utrzymania dopłat w 2008 r.

102,18 i 84,76-114,28 USD/b, kurs z 25.5.2007 r. w wysokości 1,3444 USD za Euro — red.].

2.16 Tak samo w ramach scenariusza przewidującego udział biopaliw w rynku w wysokości 14 % w 2020 r. ograniczenie kosztów magazynowania rezerw przyniosłoby oszczędności w wysokości 1 miliarda euro [720 milionów przy scenariuszu 10 % — red.]. Najlepszym rozwiązaniem byłoby połączenie dostaw z krajów trzecich i krajów wspólnotowych wraz z pożądanym wejściem do obrotu biopaliw drugiej generacji.

2.17 Wspomniany scenariusz przyniosłby pozytywne skutki tak dla zatrudnienia w postaci 144 tys. nowych miejsc pracy [lub 100 tys. nowych miejsc pracy przy scenariuszu 10 % — red.] w wypadku głównie krajowej produkcji bioetanolu, jak również dla wspólnotowego PKB (wzrost o 0,23 %). Wreszcie pozytywne wyniki badań, w szczególności w zakresie biopaliw drugiej generacji, mogłyby pozwolić na utrzymanie wysokiej konkurencyjności w dziedzinie odnawialnych źródeł energii.

2.18 Komisja szacuje, że produkując biopaliwa przy zastosowaniu obecnie dostępnych najlepszych i ekonomicznie najbardziej korzystnych technologii, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych osiągnie w przybliżeniu poziom, według metody obliczeniowej „od otworu do koła”, od 35 % do 50 %. Etanol produkowany z trzciny cukrowej w Brazylii pozwala ograniczyć emisję o 90 %, a biodiesel produkowany z oleju palmowego i soi pozwala na zmniejszenie emisji odpowiednio o 50 % i 30 %. Natomiast produkcja biopaliw drugiej generacji powinna spowodować ograniczenie emisji o 90 %. Według scenariusza 14-procentowego roczne ograniczenie emisji gazów cieplarnianych powinno osiągnąć poziom około 101-103 mln ton CO_{2eq} [71-75 mln ton CO_{2eq} przy scenariuszu 10 % — red.].

2.19 Jeżeli chodzi o wpływ na środowisko naturalne, w komunikacie szacuje się, że przy 14-procentowym udziale biopaliw w rynku wpływ ten będzie na rozsądnym poziomie, pod warunkiem, że uprawy nie będą prowadzone na nieodpowiednich do tego terenach, takich jak lasy deszczowe i inne siedliska o wysokiej wartości przyrodniczej.

2.20 Komisja podsumowuje swój raport, stwierdzając, że rozwój biopaliw przyniesie znaczne korzyści pod względem ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo dostaw. Dzięki odpowiednio ukierunkowanej polityce opartej na zachętach/wsparciu powinno się uniknąć ryzyka przeznaczenia do produkcji biopaliw terenów o wysokiej różnorodności biologicznej czy stosowania szkodliwych metod, natomiast powinny powstać warunki do rozwoju biopaliw drugiej generacji.

2.21 Dla realizacji tych celów niezbędne jest:

— dokonanie przeglądu norm dotyczących diesla (EN 90) i prawdopodobnie norm dotyczących benzyny (EN 228), by zwiększyć możliwości stosowania mieszanek biopaliw i paliw kopalnych,

- wprowadzenie adaptacji (niedrogich) do nowych pojazdów,
- rozwijanie technologii BTL (otrzymywanie płynnych biopaliw z biomasy),
- wprowadzanie uprawy drzew i rzepaku,
- stałe monitorowanie wpływu na środowisko.

2.22 Na koniec Komisja proponuje dokonanie przeglądu dyrektywy w sprawie biopaliw, wyznaczenie minimalnych celów dotyczących udziału biopaliw w rynku w wysokości 10 % w 2020 r. i zapewnienie stosowania biopaliw wydajnych i przyjaznych dla środowiska.

3. Biopaliwa. Niektóre dane techniczne.

3.1 Biodiesel otrzymujemy z tłoczenia nasion oleistych rzepaku, soi lub słonecznika oraz wskutek reakcji zwanej transestryfikacją powodującą zastąpienie pierwotnych składników alkoholowych (glicerol) alkoholem metylowym (metanol). Bioetanol to alkohol (etanol lub alkohol etylowy) otrzymany w procesie fermentacji różnych produktów rolnych bogatych w węglowodany i cukry, jak zboża (kukurydza, sorgo, pszenica, jęczmień), uprawy cukrowe (burak i trzcina cukrowa), owoce, ziemniaki i wytłoczyny z winogron. Za biopaliwa uznawane są również wyroby uzyskane z połączenia chemicznego cząsteczek pochodzenia biologicznego i kopalnego. Głównym przykładem jest ETBE, eter etylowo-t-butylowy uzyskany w reakcji z bioetanolem i izobutenu.

3.2 Etanol posiada właściwości doskonałego paliwa: wysoką liczbę oktanową i może być stosowany w mieszankach (E5, E10) bez wprowadzania istotnych zmian w silniku, chociaż do mieszanek o większej jego zawartości (E85) potrzebne są specjalnie dostosowane silniki.

3.3 Główny problem w stosowaniu etanolu jest związany z jego mieszaniami z benzyną. Nawet przy niewielkiej zawartości procentowej etanolu rośnie w znacznym stopniu ciśnienie pary (ok. 10 kPa), a zatem emisje lotne. Powinowactwo etanolu z wodą może wpływać niekorzystnie na jakość produktu końcowego. Należy unikać mieszania zwykłej benzyny węglowodorowej z benzyną zawierającą etanol i utworzyć dla tej ostatniej odrębny łańcuch logistyczno-dystrybucyjny.

3.4 Biodiesel można stosować w silnikach diesla w mieszance z olejem napędowym. W krajach europejskich biodiesel jest powszechnie mieszany w stężeniu do 5 % (B5) z olejem napędowym standardowej jakości i mieszanka ta nie stwarza szczególnych problemów w zakresie kompatybilności. Olej napędowy o wysokiej zawartości biodiesla (ponad 8-10 %) może stwarzać problemy w pojazdach o uszczelkach wykonanych z niekompatybilnego materiału polimerowego. Największe problemy pojawiają się w przypadku filtrów cząstek stałych i pyłów drobno-cząsteczkowych, w których należałoby wprowadzić rozległe i kosztowne modyfikacje. Z tego powodu niektórzy producenci

dostosowali już właściwości techniczne pojazdów, inni natomiast ograniczają gwarancje do mieszanek B5. Ze względu na właściwości higroskopijne, zdolność czyszcząca i niewielką stabilność przy magazynowaniu, mieszanki o wysokiej procentowej zawartości mogą wymagać szczególnej uwagi pod względem rodzaju pojazdów, w jakim są stosowane i pod względem systemu dystrybucji wyrobu.

3.5 Komisja przedstawia przy pomocy przekonujących argumentów konieczność bardziej zdecydowanego wspierania rozwoju biopaliw. Patrząc realistycznie, nie uznaje za możliwe zastąpienia w przyszłości obecnej produkcji benzyny (w 2004 r. wynoszącej w skali światowej 1,2 miliarda ton) w całości biopaliwami (46 milionów ton w 2005 r., z których 3 w UE, jak pokazuje poniższa tabela), ale zamierza uzupełnić, w okresie nieco przekraczającym 13 lat, obecny rynek paliwa udziałem biopaliw wynoszącym przynajmniej 10 % dzięki przyjęciu dyrektywy i wyznaczeniu celów dla każdego państwa członkowskiego.

	2005	Miliony litrów
USA		16 130
Brazylia		15 990
Chiny		3 800
Indie		1 700
Unia Europejska		2 900
Inne		5 480

3.6 Wodór, który jest już stosowany, przynajmniej w fazie eksperymentalnej, jako nośnik energii przez niektórych producentów motoryzacyjnych, jest jeszcze głównie produkowany w procesie elektrolizy lub pozyskiwany z gazu ziemnego czy też innych paliw kopalnych. Jego użytkowanie nie spowodowałoby zatem żadnego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Pomimo ostatnich postępów w badaniach nad produkcją wodoru z biomasy, również przy pomocy biotechnologii lub ze źródeł odnawialnych, ewentualne rozpowszechnienie i sprzedaż pojazdów na wodór jest uwarunkowane znacznymi kosztami związanymi z zakupem ogniw paliwowych. By wodór stał się ekonomicznie realistyczną alternatywą energetyczną, muszą ulec obniżeniu koszty jego produkcji. W badaniach prowadzonych na uniwersytecie w New South Wales dąży się do osiągnięcia tego celu poprzez wykorzystanie specjalnych paneli słonecznych wykonanych z tlenków tytanu. Tytan jest często stosowany w dziedzinie pozyskiwania wodoru przy wykorzystaniu energii słonecznej, jako że posiada odpowiednie właściwości półprzewodnika i jest odporny na działanie wody; jednak w stanie naturalnym, jeżeli nie zostanie odpowiednio zmodyfikowany, nie jest jeszcze wystarczająco skuteczny.

4. Uwagi ogólne

Aspekty problemowe

4.1 Przedstawiając możliwe korzyści, Komisja unika ujawnienia problemów i negatywnych aspektów związanych z rozwojem biopaliw, chociaż czasami formułuje pewne ostrzeżenia. Komitet jest natomiast zdania, że należy dobrze i uważnie przeanalizować wnioski Komisji, by przy rozwiązywaniu danego problemu nie stworzyć jeszcze innych bardziej poważnych trudności lub by przy ukazywaniu aspektów pozytywnych nie pominąć również negatywnych. Osobliwy jest fakt, że w celu podkreślenia korzyści płynących z wniosku zakłada się nierealistyczny scenariusz, to znaczy osiągnięcie do 2020 r. 14-procentowego udziału rynkowego biopaliw! Korzyści w wypadku realizacji celu 10 % są obiektywnie rzecz biorąc skromniejsze.

4.2 Tak w dokumencie Komisji, jak i w załączonej ocenie oddziaływania nie są poruszone żadne znaczące kwestie problematyczne. Ogólnie mówiąc, należałoby na przykład zmodernizować i rozważyć usuwanie odpadów powstałych w trakcie produkcji biopaliw w świetle nowoczesnych systemów ogniw biopaliwowych oraz technologii elektronicznych związanych z produkcją.

4.3 Co się tyczy biodiesla, pojawiają się w szczególności następujące problemy:

- ograniczona wydajność,
- wysokie koszty (0,4-0,7 euro/l),
- problemy ze stabilnością (obecność grup tlenowych), co stwarza trudności w magazynowaniu.

4.4 W odniesieniu do bioetanolu pojawiają się z kolei następujące problemy:

- ograniczona wydajność (ale nie tak duża jak w przypadku biodiesla),
- wysokie zużycie wody i nawozów,
- nie może być przesyłany obecnymi rurociągami przeznaczonymi na paliwa naftowe (problemy z korozją).

Z drugiej strony istniejące korzyści to możliwość poszerzenia cyklu upraw poprzez prowadzenie naprzemiennie upraw tradycyjnych służących produkcji żywności tak dla ludzi, jak i zwierząt oraz upraw specjalnych przeznaczonych do produkcji biomasy, z której będzie wytwarzana energia. Ważne, by rozwój takich upraw przebiegał ze szczególnym uwzględnieniem produkcji typowej dla danego regionu. Produkcja europejska podlega w każdym razie rozporządzeniom z zakresu ochrony gleby i stosowania nawozów sztucznych.

4.5 Biopaliwa wymagają odpowiednich upraw, rozwijanych na dużą skalę. Z tego względu wymagają one także poświęcenia innych upraw niezbędnych do zaspokojenia potrzeb najbardziej potrzebujących krajów w zakresie produkcji żywności po jak najniższych kosztach. Możliwość zastosowania celulozy jako podstawy do produkcji biopaliw jest z pewnością interesująca, ale należy pamiętać, że produkcja ta wymaga chemicznej i fizycznej obróbki wstępnej (pewnego rodzaju eksplozji masy), by była ona reaktywna w procesie bioprzetwarzania. Należy ponadto podkreślić problem pozostałości i zużytych katalizatorów, które zwiększają trudności związane z usuwaniem odpadów na końcowym etapie takich procesów.

4.6 Jeżeli chodzi o zastosowanie na szeroką skalę, można by zastanowić się nad wykorzystaniem gliceryny jako paliwa, surowej, czystej bądź zmieszanej z innymi paliwami. Wśród trudności związanych z tą alternatywą należy jednak wymienić: koszt gliceryny w wypadku jej użycia w czystej formie, koszt przetwarzania w wypadku zastosowania surowej gliceryny, niewielką wartość kaloryczną i we wszystkich wypadkach potrzebę unieszkodliwienia substancji toksycznych tworzących się w trakcie spalania (głównie akroleiny znanej również jako aldehyd akrylowy).

4.7 Inne podejście mogłoby się opierać na modyfikacji genetycznej niektórych organizmów służących szczególnemu dostosowaniu pewnych upraw do procesu bioprzetwarzania dzięki wzrostowi poziomowi wydajności i — co za tym idzie — mniejszemu zużyciu energii w czasie produkcji. Inżynieria genetyczna mogłaby również zostać wykorzystana do modyfikacji organizmów zdolnych do ułatwienia zastosowania celulozy.

4.8 Z technicznego punktu widzenia pojawia się również kwestia wydajności surowców w produkcji biopaliw. Należy pamiętać, że na przykład z 1 tony buraka można uzyskać ok. 400 litrów bioetanolu (około 1 500 Mcal). Czy proporcje te są wystarczające dla ogólnie pozytywnego bilansu, zważywszy na możliwe zagrożenia i szkody dla środowiska wynikające z przyjęcia takiej formy energii?

4.9 Inna kwestia, której nie można lekceważyć, dotyczy procesów ekstrakcji i ich selektywności, a także procesów fermentacyjnych, które są stosunkowo kosztowne, jeżeli prowadzi się je z właściwą dbałością o jakość otrzymanego produktu końcowego. Z drugiej strony ewentualna obecność zanieczyszczeń w paliwie mogłaby spowodować szkody ekonomiczne w chwili jego użycia, które znacznie przewyższałyby korzyści z punktu widzenia drugorzędnych reakcji, jakości otrzymanego paliwa oraz cech wytworzonych odpadów i pozostałości.

Ochrona środowiska

4.10 Ze ściśle ekologicznego punktu widzenia należy następnie rozważyć zagrożenia wynikające z wylesiania (jak dzieje się w Malezji i Indonezji ze względu na produkcję oleju palmowego, w Malawi i Ugandzie ze względu na uprawę jatrofy na obszarach przeznaczonych pod produkcję żywności lub na szczególnie cennych obszarach lasów deszczowych) i magazynowania surowców. Trzeba będzie w uważny i przejrzysty sposób przeanalizować związane z tym kwestie biologiczne i biochemiczne.

4.11 Istnieje ponadto aspekt „etyczny”, który powinien zostać poddany dodatkowej ocenie, tzn. konkurencja między żywnością a paliwem. Cena surowców szlachetnych, takich jak zboże, kukurydza lub ryż w nieunikniony sposób rośnie z powodu coraz większego zapotrzebowania „destylatorni” biopaliw (raport FAO i Światowego Programu Żywnościowego 2007). Cena tortilli w Meksyku wzrosła o 60 %, powodując znaczne niepokoje i protesty. W Chinach wzrost ceny soi powoduje wzrost ceny mięsa (43 % od początku roku) oraz jajek (16 %). Ceny kukurydzy wzrosły o 40 %, a owsa o 20 %. W Indiach cena zboża wzrosła o 10 %, a pszenicy o 11 %.

Zdaniem amerykańskiego Departamentu Rolnictwa również w Stanach Zjednoczonych nastąpi wzrost cen drobiu o 10 % i jajek o 21 %, podczas gdy mleko kosztować będzie o 14 % więcej. W przyszłości, jeżeli wartość zboża jako paliwa przekroczy jego wartość jako żywności, rynek zwróci się ku gospodarce energii. A cena żywności będzie rosła wraz z ceną ropy, zwiększając ryzyko braku żywności również w Europie.

4.12 Rozwój zakładów przemysłowych (w samych Stanach Zjednoczonych budowanych jest 79 fabryk, do których dochodzi 116 obecnie już działających) doprowadzi do gwałtownego wzrostu zużycia zboża, które Instytut Polityki na rzecz Ziemi (EPI — Earth Policy Institute) szacuje na ok. 139 mln ton, czyli dwa razy więcej od szacunków amerykańskiego Departamentu Rolnictwa. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że z każdej tony kukurydzy otrzymuje się 110 galonów etanolu (416,19 litra czyli nieco więcej od czterech pełnych baków dla samochodu typu SUV, czyli sportowo-użytkowego), to zagrożenie to nabiera istotnie niepokojącego wymiaru.

4.13 Komitet podkreślił ponadto w niedawnej opinii ⁽²⁾ potrzebę ochrony różnorodności biologicznej, w tym szczególnie lasów deszczowych, które nie tylko są siedliskiem fauny w przeciwnym wypadku skazanej nieuchronnie na wyginięcie, ale stanowią również jedyne i ostatnie płuco planety. Intensywne uprawy trzciny cukrowej w Brazylii oraz drzew palmowych w Malezji i Indonezji, gdzie każdego dnia poświęca się setki hektarów lasu na uprawy monokulturowe, powinny być zaprzestane.

4.14 Istnieje ponadto problem „etyki naukowej”. Planeta Ziemia to otwarty system nieuchronnie zmierzający do stanu równowagi, który będzie oznaczał jego koniec. Zadaniem nauki jest spowolnienie tej tendencji schyłkowej, a polityka powinna ułatwić związane z tym badania i działalność.

4.15 Należy jasno określić koszty: nie tylko koszty ekonomiczne, ale także koszty związane ze środowiskiem i zdrowiem. Potrzebne będą znaczne wysiłki, by jak najlepiej ocenić i przebadać tego typu konsekwencje.

4.16 Co się tyczy chemicznych procesów spalania przy użyciu cząsteczek innych niż węglowodory, należy uważnie przeanalizować możliwość tworzenia się i rozwoju wolnych rodników (jednej z głównych przyczyn chorób onkologicznych) ze względu na stres oksydacyjny w trakcie procesów. Do dzisiaj bowiem nie posiadamy pewnych danych na temat ewentualnego zwiększenia się ilości wolnych rodników w wyniku produkcji biopaliw.

4.17 Fundamentalne znaczenie ma troska o glebę i jej ochrona. Glebę należy chronić, ponieważ ona chroni nas. Stopniowe zanikanie i pogarszanie się stanu warstw wodonośnych jest wywołane szaleńczą polityką eksploatacji i zubożania gruntów. Należałoby zapewnić płodzmian sprzyjający rewitalizacji gleby.

⁽²⁾ Opinia CESE 205/2007 w sprawie komunikatu Komisji pt. „Zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej do roku 2010 i w przyszłości. Utrzymanie usług ekosystemowych na rzecz dobrobytu człowieka”, Dz.U. C 97 z 28.4.2007.

Bezpieczeństwo żywności

4.18 Co się tyczy bezpieczeństwa żywnościowego, na 33. sesji odbywającej się w Rzymie w dniach 7-10 maja 2007 r. właściwy komitet FAO poświęcił istotny rozdział temu zagadnieniu w punkcie 45, gdzie mówi: „Bioenergia oferuje jednocześnie możliwości i stwarza zagrożenia dla każdego z czterech wymiarów bezpieczeństwa żywnościowego: dostępności, dostępu, stabilności i wykorzystania. Na konsekwencje bioenergii dla bezpieczeństwa żywnościowego wpłyną skala i rodzaj systemu, które zostaną wzięte pod uwagę, struktura rynków energii i surowców oraz decyzje polityczne w obszarze rolnictwa, energii, środowiska i handlu. Gwałtownie następują zmiany technologiczne w dziedzinie bioenergii, stanowiąc dodatkowy istotny element niepewności w obszarze bezpieczeństwa żywnościowego”.

4.19 W tym samym sprawozdaniu FAO podkreśla, że „cena zboża ogromnie wzrosła w 2006 r., szczególnie cena pszenicy i kukurydzy, która w listopadzie osiągnęła poziom niespotykany od ostatnich dziesięciu lat. Niewielkie zbiory w głównych krajach zajmujących się ich produkcją wraz z szybko rosnącym zapotrzebowaniem na produkcję biopaliw to kluczowe czynniki wpływające na rynki zboża. Zmniejszenie podaży objęło również rynek ryżu”.

4.20 Ostatnio również Chiny podjęły kroki w celu zmniejszenia produkcji etanolu z kukurydzy, jak podaje „Asia Times Online” z dnia 21 grudnia 2006 r. „W Chinach w pierwszej kolejności chodzi o dostarczenie pożywienia 1,3 mld mieszkańców, a później, po osiągnięciu tego celu, wesprzemy produkcję biopaliw” — oświadczył Wang Xiaobing, szef Ministerstwa Rolnictwa.

4.21 We Włoszech 20 lipca 2007 r. dziennik „Repubblica” opublikował artykuł zatytułowany „Wojna między ekobenzyną a spaghetti”. Boom kukurydzy do produkcji biopaliw powoduje wzrost cen makaronu o 20 %. Cena pszenicy twardej, stanowiącej podstawowy składnik makaronów włoskich, wzrosła o ponad 30 %, ponieważ rolnicy rezygnują z jej uprawy, przechodząc na kukurydzę do produkcji bioetanolu. Buszel (27 kg) pszenicy na giełdzie w Chicago podrożał z 3,6404 USD z 3 kwietnia 2007 r. do 5,64 USD z 14 czerwca br. Włosi bardzo odczuwają te zmiany ceny, jako że są największymi konsumentami pszenicy na świecie, spożywając rocznie 28 kg na głowę mieszkańca, a także największymi jej producentami (3,2 miliona ton).

Woda

4.22 Innym lekceważonym do tej pory problemem jest zużycie wody w produkcji biopaliw. Niektóre najnowsze badania Międzynarodowego Instytutu Gospodarki Wodnej (IWMI — International Water Management Institute), opublikowane 10 maja 2007 r., wykazały, że na przykład na Sri Lance do wyprodukowania jednego litra etanolu potrzebnych jest 1 000-4 000 litrów wody w zależności od rodzaju rośliny i stosowanych technik produkcji. Szacuje się, że w Brazylii do wyprodukowania

jednego litra etanolu potrzebnych jest 2 200 litrów wody, natomiast w Indiach, ze względu na brak możliwości skorzystania z obfitych deszczy, jak w Brazylii, i konieczności korzystania z irygacji, do wyprodukowania tej samej ilości etanolu koniecznych jest 3 500 litrów wody irygacyjnej! Dane te zostały potwierdzone przez międzynarodowy instytut z Delft „UNESCO-IHE Institute for Water Education”, który został założony w 2003 r. i współpracuje z lokalnym uniwersytetem, oraz przez ostatnie badania wydziału rolnictwa Uniwersytetu w Kolorado, który opracowuje specjalną odmianę kukurydzy wymagającą mniejszej ilości wody. Podane dane są również dostępne na stronie www.waterfootprint.org.

4.23 W Europie problem wody dotyczy w szczególności regionów południowych, które już od wielu lat cierpią na brak wody i które ze względu na wzrost temperatury i związaną z tym ewaporację, będą miały dalsze problemy, natomiast przynajmniej w tym momencie kwestia ta nie zdaje się dotyczyć regionów północnych.

Koszty

4.24 Mario Marchionna z ENI na ostatnim kongresie zorganizowanym przez AIDIC (Włoskie Stowarzyszenie Inżynierii Chemicznej) ukazuje porównanie kosztu paliw kopalnych i biopaliw, przy takiej samej wartości energetycznej.

Porównanie kosztu składników biopaliwa

(przy takiej samej wartości energetycznej)

Cena referencyjna: Brent = 70 (56) USD za baryłkę

paliwo	ekwiwalent €/lt
<u>benzyna</u> ⁽¹⁾	39 (31)
<u>bioetanol</u>	
EU	75
Brazylia	39
USA	47
Włochy (Nizina Padanańska)	70-75
<u>olej napędowy</u> ⁽²⁾	46 (37)
<u>biodiesel</u>	
EU	78
Malezja	48
USA	60
Włochy	78

⁽¹⁾ benzyna wg Platt's CIF High dla regionu Morza Śródziemnego.

⁽²⁾ olej napędowy wg Platt's CIF High dla regionu Morza Śródziemnego.

4.25 Komisja szacuje, że dla wyprodukowania w UE takiej ilości biopaliw, by osiągnąć 10-procentowy udział w rynku w 2020 r. konieczne byłoby wykorzystanie 18 mln hektarów ziem uprawnych, a w szczególności:

— 7 mln ha z ziem nieuprawnych,

— 7 mln ha poprzez zmianę przeznaczenia ziem wykorzystywanych do uprawy zboża dzięki subsydiom eksportowym,

— 4 mln ha, które powinny zostać wycofane z użytkowania rolniczego.

Korzyści dla biednych krajów?

4.26 Komisja deklaruje, że wzrost wykorzystania biopaliw będzie mógł przynieść znaczne korzyści, zwłaszcza krajom rozwijającym się, które będą mogły zwiększyć produkcję przeznaczoną na eksport. Niemniej jednak rolnicy afrykańscy wyrażają obawy związane ze zwrotem z poczynionych dotychczas inwestycji. Dziennik „African Agriculture” opublikował w numerze z maja 2007 r. artykuł poświęcony jatrofie (jatrofa to krzew, z którego uzyskuje się nasiona oleiste toksyczne dla człowieka, służące do produkcji dość dobrej jakości biodiesla i niewymagające szczególnych zabiegów). W artykule zatytułowanym „Czy zainteresowanie jatrofą jest złudzeniem?” wyrażone są silne wątpliwości.

4.27 Afrykańskie stowarzyszenia ekologiczne również wypowiadają się na ten temat, jak donosi tygodnik „The East African Business” (jest to czasopismo publikowane w internecie przez największe wydawnictwo kenijskie Nation Media Group) w numerze z 7 maja 2007 r. W Ugandzie wylesianie nasila się o 2,2 % rocznie w porównaniu ze średnim rocznym postępowaniem wylesiania na świecie wynoszącym 0,2 %, co oznacza, że przy tym tempie kraj może zostać całkowicie wylesiony do 2040 r. Dlatego powstała grupa aktywistów społeczeństwa obywatelskiego i utworzyła koalicję „Save Mabira” od nazwy lasu, który rząd ugandyjski zdecydował się przeznaczyć dla korporacji Sugar Corporation of Uganda Ltd., by miała więcej ziemi na uprawy trzciny cukrowej do produkcji bioetanolu. Jedna czwarta największych w kraju lasów dziewiczych, to znaczy 7 100 hektarów, zostanie poświęcona na wyprodukowanie kilku ton bioetanolu, być może przeznaczonego na paliwo dla przyjaznych dla środowiska autobusów europejskich!

4.28 Komisja nie mówi praktycznie nic na ten temat, deklarując jedynie mimochodem, że w jakiś sposób należy zwalczać zarówno wykorzystanie do produkcji biopaliw upraw przeznaczonych do produkcji żywności, jak i wykorzystanie ziem o wysokiej wartości przyrodniczej, uznając, że rozwiązanie powinna przynieść polityka w zakresie zniechęcających środków ekonomicznych. Prawdę powiedziawszy, w tym kontekście trudno jest dostrzec odwagę Komisji. Komitet wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu zagrożeń ekologicznych związanych z mnożeniem się upraw GMO, które w wypadku wykorzystania do tych celów mogą się wydawać łatwiejsze do przyjęcia. Ryzyko rozpowszechnienia się GMO jest realne i jedynie po przeprowadzeniu wszystkich procedur naukowych służących zbadaniu związanego z nimi niebezpieczeństwa oraz przy zapewnieniu ochrony dla pozostałej różnorodności biologicznej w UE, możliwe będzie ocenienie stosowności ich wykorzystania.

4.29 Komitet uważa, że niezbędne jest pogłębienie współpracy z organami międzynarodowymi, które zajmują się zwalczaniem głodu na świecie, zwłaszcza z FAO i WFP (Międzynarodowym Programem Żywnościowym), i ubolewa, że przy opracowywaniu oceny oddziaływania Komisja postanowiła nie nawiązywać kontaktu z tymi agencjami międzynarodowymi, które pracują poważnie nad omawianym zagadnieniem, nie

kryjąc wszelkich trudności i zagrożeń związanych z rozwojem biopaliw, a szczególnie ze zużyciem zasobów wodnych.

Rada Europejska

4.30 Komitet przyjmuje do wiadomości konkluzje z wiosennego posiedzenia Rady w dniach 8-9 marca 2007 r., gdzie dużo uwagi poświęcono europejskiej polityce energetycznej, której trzy główne cele brzmią następująco:

- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw,
- zapewnienie konkurencyjności gospodarek europejskich i dostępności energii po przystępnej cenie,
- promowanie równowagi ekologicznej i przeciwdziałanie zmianom klimatu.

4.31 Ogólnie mówiąc, Rada Europejska popiera i przyjmuje propozycje Komisji w dziedzinie energii, a szczególnie w dziedzinie biopaliw, chociaż jej sposób ujęcia obowiązku 10-procentowego udziału rynkowego pozostawia wiele wątpliwości: „Wiążący charakter tego celu jest właściwy pod warunkiem, że zapewniona będzie trwałość produkcji, biopaliwa drugiej generacji staną się dostępne na rynku i że dyrektywa w sprawie jakości paliw zostanie odpowiednio zmieniona, aby zezwolić na właściwe poziomy mieszania”.

4.32 Ważne jest, by zrozumieć, w jaki sposób te ograniczenia wiążącego charakteru celu będą mogły faktycznie zostać wykorzystane przez państwa członkowskie. Obiektywnie rzecz biorąc szczególnie odniesienie do dostępności na rynku biopaliw drugiej generacji wydaje się w chwili obecnej problematyczne. Bardzo kosztowne jest przekształcenie obecnych zakładów przemysłowych, tych będących w zaawansowanym stadium budowy i tych planowanych na najbliższe lata, produkujących biopaliwa pierwszej generacji przy pomocy procesów bardzo różniących się od procesów potrzebnych do produkcji biopaliw drugiej generacji. To oznacza, że jeżeli nie zostanie zapewniona wspomniana dostępność biopaliw, decyzja Rady straci charakter wiążący. Jeżeli chodzi o zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, to oprócz istniejących dyrektyw trzeba będzie wydać dodatkowe europejskie akty prawodawcze, by zapewnić, że produkcja biomasy będzie ściśle zgodna z określonymi wymogami i że produkcja do celów wytwarzania biopaliw nie będzie konkurowała z produkcją do celów wyżywienia ludzi i zwierząt. W odniesieniu do niezbędnych zmian w dyrektywie dotyczących jakości paliw, procedura jest dosyć złożona i powinny zająć się nimi organy normalizacyjne, szczególnie CEN, by przeanalizować problemy związane ze specyfikacją techniczną.

Biopaliwa drugiej generacji

4.33 Co się tyczy biopaliw drugiej generacji, możliwe są już pewne rozwiązania dotyczące produkcji etanolu zarówno poprzez biologiczny proces fermentacji i destylacji, jak i poprzez termochemiczny proces gazyfikacji biomasy w celu uzyskania gazu syntezowego (H_2 i CO), który w procesie fermentacji wytwarza etanol i generuje energię poprzez cykl skojarzony lub kogenerację. Pierwszy zakład produkcyjny o zdolności wytwórczej równej 180 000 ton rocznie będzie gotowy od tego roku w Porvoo w Finlandii, a następny został

zaplanowany również w tym samym miejscu na koniec 2008 r. Jednak procesy te charakteryzują się bardzo niską wydajnością energetyczną, jeżeli wręcz nie ujemną, jak to się dzieje w niektórych przypadkach. Dlatego prowadzi się badania nad przeprowadzaniem ich drogą fotochemiczną, wykorzystując światło słoneczne jako źródło energii oraz odpowiednie katalizatory mogące wzmocnić jego właściwości. Możliwym rozwiązaniem, jeżeli chodzi o biopaliwa nowej generacji, jest biobutanol. Biobutanol charakteryzuje się niskim ciśnieniem pary i tolerancją na zanieczyszczenie wodą w mieszankach benzyny, co ułatwia wprowadzanie go do obecnych kanałów zaopatrzenia w benzynę i jej dystrybucji. Może być mieszany z benzyną w większym stężeniu niż istniejące biopaliwa, bez konieczności wprowadzania modyfikacji w pojazdach, a poza tym zapewnia wyższą oszczędność paliwa w stosunku do mieszanek benzyny i etanolu, zwiększając efektywność energetyczną i ograniczając zużycie na litr. Do produkcji biobutanolu można wykorzystywać łańcuch produkcyjny i urządzenia służące do wytwarzania bioetanolu.

4.34 Siódmy program ramowy przeznaczył znaczne środki na rozwój tych technologii mających bardzo interesujące cechy i produkujących „czyste” biopaliwa, które:

- nie zawierają siarki, związków aromatycznych ani wielopierścieniowych,
- są stabilne,
- mają bardzo niski poziom emisji,
- mają bardzo wysoką liczbę cetanową (85-100),
- pokonują ograniczenia związane ze stosowaniem w niskich temperaturach właściwe dla niektórych biopaliw,
- mogą być dodawane do normalnego diesla w bardzo wysokich proporcjach (do 60 %),
- mają już określone właściwości techniczne i są zawarte na liście biopaliw w art. 2 ust. 2 dyrektywy 2003/30/WE

EKES uważa, że Europa powinna przeznaczyć więcej zasobów finansowych na badania nad biopaliwami drugiej generacji.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 Komitet popiera cele europejskiej polityki energetycznej, lecz podkreśla, że w celu ich realizacji konieczne jest znalezienie środków finansowych na inwestycje poprzez zaangażowanie europejskich instytucji finansowych.

5.2 Zdaniem Komitetu trzeba poświęcić szczególną uwagę badaniom w dziedzinie biopaliw, a zwłaszcza biopaliw drugiej generacji, bez pomijania jakkolwiek innych możliwości, takich jak rozwój pozyskiwania wodoru przy wykorzystaniu energii słonecznej czy przetwarzaniu biomasy.

5.3 Komitet zaleca w szczególności poszanowanie różnorodności biologicznej i wyłączenie wykorzystanie do wytwarzania biopaliw upraw niezwiązanych z produkcją żywności, tak by wyeliminować ryzyko konkurencji między żywnością a paliwami, zważywszy, że miliony istot ludzkich nie mają jeszcze wystarczającej ilości pożywienia i umierają z głodu. Cytowane sprawozdanie FAO w swych konkluzjach stwierdza: „Fakt, że na

świecie są jeszcze 854 miliony niedożywionych istot ludzkich, świadczy o niewystarczających postępach w realizacji celów światowego szczytu poświęconego problemom wyżywienia i milenijnych celów rozwoju. Podczas gdy wiele krajów, szczególnie w krajach Afryki leżących na południe od Sahary, wykazuje potencjał do zmniejszenia głodu wśród obywateli, możliwościom tym zagrażają wzrost cen żywności, ewentualne zmniejszenie podaży na rynkach zbożowych, konflikty, choroby i zmiany klimatu”. Amerykańscy uczeni Ford Runge i Benjamin Senauer z Uniwersytetu w Minnesocie ocenili na podstawie kształtowania się cen zboża do celów żywieniowych, że liczba osób cierpiących z głodu na świecie zamiast zmniejszyć się do 600 milionów w 2025 r., jak się tego spodziewano, podwoi się i osiągnie poziom 1 miliarda 200 milionów!

5.4 By osiągnąć cele w zakresie ochrony środowiska i zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, optymalizacji zużycia energii oraz zastosowania alternatywnych źródeł energii, niezależności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw, Komitet sugeruje specjalne traktowanie (zachęty podatkowe, administracyjne itp.) dla tych produktów, które bardziej od innych przyczyniają się do osiągnięcia tych celów.

5.5 Komitet uważa, że na obecnym etapie istniejące technologie wymagają zużycia dużej ilości energii, wody i ziemi (wydajność z jednego hektara jest taka, że w wypadku przeznaczenia jednej trzeciej całej powierzchni Włoch na uprawę rzepaku otrzymano by taką ilość biodiesla, która wystarczałaby do zastąpienia jedynie 10 % całkowitego zużycia produktów naftowych w tym kraju i 40 % zużycia oleju napędowego).

5.6 Komitet jest zdania, że wnioskowi dotyczącemu nowej dyrektywy powinien towarzyszyć znaczący i szeroko zakrojony proces oceny ekonomicznej, ekologicznej i społecznej i że — przynajmniej na tym etapie — ten proces nie wydaje się zorganizowany w taki sposób, jakiego wymagałoby to zagadnienie.

5.7 By nie zniweczyć rezultatów walki z zanieczyszczeniem ważne jest, by wytwarzać biopaliwa, wykorzystując krajowe produkty rolne bez potrzeby transportu na duże odległości. Nie powinny być one przewożone pomiędzy różnymi krajami na długich dystansach, gdyż powoduje to zużycie paliw kopalnych. Problem odzyskiwania energii z odpadów rolno-spożywczych jest związany z wielkim ich rozproszeniem, co wymaga kosztownego przewożenia do centrów obróbki, a także z faktem, że zawierają dużo wody, co zwiększa ilości poddawane obróbce. Z tych powodów obróbka biomasy powinna być prowadzona raczej na miejscu.

5.8 Komitet uważa, że należy wspierać badania nad technologiami związanymi z ogniwami biopaliwowymi, tzn. ogniwami na paliwo biologiczne, wykorzystującymi biokatalizatory w celu

przekształcania energii chemicznej w energię elektryczną. Proces ten, służący produkcji energii przy pomocy ogniw, pozwala na odzyskanie wszystkich elektronów zgromadzonych w procesie fotosyntezy przez roślinę, z której powstała biomasa (24 elektrony na każdą cząsteczkę glukozy utlenionej do CO₂ i wody).

5.9 Komitet zgadza się z opinią Parlamentu Europejskiego, który w swej rezolucji w sprawie strategii na rzecz biomasy i biopaliw przyjętej w Strasburgu w dniu 14 grudnia 2006 r. podkreślił w motywach, że „ponad 20 % emisji gazów cieplarnianych pochodzi z sektora transportu, a sektor ten nie jest objęty mechanizmem handlu pozwoleniami na emisje”. W tym celu Komitet zaleca Komisji rozważenie możliwości objęcia sektora samochodowego systemem białych certyfikatów.

5.10 W tej samej rezolucji Parlament Europejski „zwraca się do Komisji z prośbą o wprowadzenie obowiązkowego i kompleksowego systemu certyfikacji umożliwiającego zrównoważoną produkcję biopaliw na wszystkich etapach, wraz z normami dla etapów uprawy i przetwarzania, jak również w zakresie emisji gazów cieplarnianych podczas całego cyklu życia, obowiązującego zarówno dla biopaliw wyprodukowanych w Unii Europejskiej, jak i do niej przywożonych” i „wzywa Komisję do wsparcia rozwoju i wykorzystania systemu globalnego monitoringu na rzecz środowiska i bezpieczeństwa (GMES) w celu monitorowania wykorzystania gruntów do produkcji bioetanolu, aby zapobiec niszczeniu lasów tropikalnych i innym negatywnym skutkom dla środowiska”. Komitet zgadza się z propozycjami Parlamentu Europejskiego i je popiera.

5.11 Komitet akcentuje, że w niektórych nowych państwach członkowskich park samochodowy jest szczególnie przestarzały i składa się z używanych, najmniej wydajnych pojazdów pochodzących z bogatych rynków. Dochód pro capita w tych krajach jest raczej niski, podobnie jak zresztą dochód dużych grup ludności w krajach o wyższym dochodzie pro capita. Oznacza to, że nierealistyczny jest pomysł wprowadzenia obowiązków i kosztów dla tych obywateli europejskich, dla których samochód jest być może niezbędnym narzędziem pracy.

5.12 Komitet uważa, że na tym etapie biopaliwa mogłyby z pewnością wspierać rynek paliw, ale nie stanowią strukturalnej odpowiedzi na jego potrzeby; w każdym ich produkcja powinna być ściśle monitorowana w celu uniknięcia zagrożeń ekologicznych i społecznych wskazanych w niniejszej opinii. Ze względu na problemy wskazane w tej opinii Komitet wzywa Komisję do ciągłego przeglądu celu 10 %, a także by była gotowa do przedstawienie propozycji zmiany tego celu, jeżeli nie będzie można rozwiązać tych problemów w zadowalający sposób zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Bruksela, 24 października 2007 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS